Jászántúl

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁR:
A kiadóhivatalban (Lovrek):
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ünnep után is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, [illegible]. A szerkesztőség határozott címre adására vagy megőrzésre nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 172. szám. Nagyvárad. Kedd 1914 julius 28

A hadi állapot.

A kard átvette uralmát Magyarországon. Ezt a kardot hötzendorfi Conrad tartja kezében, az összes fegyveres erő vezérkari főnöke. Ez a zseniális katona eddig csak egy érdekes ember volt, aki csendben tanulmányozta térképeit és azokat a csataterveket, melyeket már két évvel előbb készitett el. A nemzet egészen más látószögből nézi most ezt az embert s alakja óriásira megnagyobbodott. És ez a nagyság nemcsak a perspektiva következménye, ez a nagyság a legridegebb valóság.

Ez a nagyság katonai zseniálitásán épül fel s azon a hatalmon, mely felett rendelkezik. Ennek az egy embernek parancsa után kétmillió szuronyerdő rengetege mozdul meg. Szavára ezer ágyu bömbölése a visszhang, s egy intésére paripák dobogása remegteti meg a földet.

Soha ennél nagyobb haderő nem volt hadvezér kezében. Oly haderő, melynek hatalma eltipor mindent, mi ellenáll. Ennek a haderőnek felszerelése legtökéletesebb, fegyverei a legöldöklőbbek, amit csak az emberi agy lázálmaiban retteneteset kigondolni képes. Flottája irtózatos erejü. Tengerünkön a vizek Leviáthánjai szelik a habokat.

Magyarország és Ausztria sohasem volt oly nagy, mint most. És ennek a nagy kolosszusnak fiai lelkesedése ad életet. Az a harci lelkesedés, mely ott van bevonuló harcosai szemében.

Családapák vonultak a várba, kik asszonyt, gyermeket hagytak otthon, de ezeknek a harci kedve is épp oly lobogó, mint azoké az ifjaké, akiket senki sem sirat otthon.

Ezeket a nagy tömegeket egyforma elkeseredett harckészség hatja át, a félelmetes harag, amelynek nem állhat ellen semmi.

Ily kedvü emberekből áll a félelmetes haderő, melynek lépései robaja alatt megremeg a föld nemsokára s amely sulyos lábával rá fog tiporni arra a balkáni tüzfészekre, melyet Szerbiának neveznek. Ezt a tüzfészket nem lehetett eloltani máskép, tehát elfogják tiporni. Máskép nem fogunk békében lenni tőle soha.

A hatalmak és a háboru.

Németország magatartása.

A Wilhelmplatzi külügyi hivatalban lázas munka folyik. Az utóbbi napokban egymásután jelentek meg a szabadságát félbeszakitott Bethmann-Hollweg birodalmi kancellárnál a Berlinben akkreditált külföldi diplomaták. Az első volt ezek között a mi nagykövetünk, aki több mint másfél óra hosszat konferált a kancellárral. Feltünő hosszan tanácskozott Bethmann-Hollweg az orosz nagykövettel és ugyancsak sok időt vett igénybe Theotokis görög meghatalmazott ügyvivő látogatása.

A hirek között, amelyek a monarchia lépésével kapcsolatban utat találtak a nyilvánossághoz, a legtöbb figyelmet érdemli az, hogy II. Vilmos császár a külpolitikai helyzet komolyságára való tekintettel megszakitja északtengeri utját és kedden Berlinbe érkezik. Ezt a hirt a kormány hivatalos lapja is megerősitette. Egyes lapok arról is hirt adtak, hogy a monarchia jegyzékének tartalmáról Berlinben illetékes helyen nem tudtak semmit és annak szigoru hangja, valamint a 48 órás határidő meglepetésszerüen hatott a berlini külügyminiszteriumban. Hogy az egymásnak ellentmondó hireszteléseskre világosság derüljön, az Esti Ujság berlini munkatársa ma felkereste azt a nagyrangu berlini diplomatát, aki a monarchia jegyzékéről a következőket mondotta:

— A monarchia lépését minden tekintetben csak helyeselhetjük. Ez a határozott beszéd olyan ténykedése Ausztria-Magyarországnak, amely méltó egy nagyhatalomhoz. És aki a tényeket elfogultság nélkül vizsgálja, egy pillanatig sem vonhatja kétségbe, hogy Ausztria-Magyarországnak feltétlen joga sőt önmaga iránti kötelessége volt ez a határozott és ellentmondást nem türő erély, amellyel saját méltóságának, presztizsének és exisztenciájának tartozott.

A német kormány kezdettől fogva érezte és ez nem is szenvedhet kétséget, hogy minden eshetőségre készen állva fedezi a szövetséges monarchiát és fegyveres támogatásra is hajlandó, ha ennek szüksége előállana. Azonban mindent megtesz abban az irányban is, hogy a konfliktus kizárólag a monarchia és Szerbia ügye maradjon és tovább ne terjedjen, ujabbi összeütközésekre alkalmat ne adjon. A berlini olasz nagykövet kifejezést adott előttünk annak, hogy természetszerüleg Olaszországnak is ez az álláspontja és igy a hármasszövetséghez tartozó hatalmak az osztrák-magyar szerb konfliktus idején a háboru lokalizására egységesen fognak törekedni. Természetes, hogy a mi rezervált magatartásunk csak addig tarthat, amig a hármas entente hatalmai is hasonló álláspontot foglalnak el.

Információnk szerint az entente-hatalmak nem lesznek hajlandóak dinasztia-ellenes cselekmények védelmezőiként fellépni. Ezért reméljük, hogy az európai békének ez az ujabb sulyos megpróbáltatása is véget fog érni anélkül, hogy a nagyhatalmak kénytelenek legyenek belekeveredni.

Anglia a bonyodalmakban.

Az angol kormány kijelentette, hozzájárul ahoz, hogy Magyarország és Ausztria megfenyitsék a bünösök büntársait. Kivánja azonban, hogy

a monarchia jelentse ki, hogy nincsen szándéka területet hóditani. Az angol kormány ezzel szemben rá akarja birni a hatalmakat, hogy vállaljanak garanciát arra, hogy Szerbiában megszünnek a propagandista üzelmek. Edward Grey külügyi államtitkár vállalkozott a diplomáciai közvetitésre a hármas szövetség és a hármas ántánt hatalmai között a háboru lokalizálására.

Angliának különösen Párisban igen nagy a befolyása, s mindent elkövet arra, hogyha a békét létrehozni nem is lesz képes, legalább azt keresztülvigye, hogy a háboru csak Szerbiára szoritkozzék.

Az mindenesetre bizonyos, hogy Anglia Szerbia és az orosz pánszlávok kedvéért nem keveredik olyan háboruba, amely az angol közvélemény előtt örökké érthetetlen maradna Ausztria-Magyarország iránt ezuttal különben is sokkalta nagyobb a rokonszenv, mint az annexiós válság idején volt.

Oroszország magatartása.

Oroszország már beavatkozott a bonyodalomba: a válaszra kitüzött határidő meghosszabbitását követelte. Ennek a követelésnek az elutasitása és a szerb kormány állásfoglalásában történt változás között az összefüggés világos is. Meg fogja azonban gondolni Oroszország, hogy a francia szövetség erejét ilyen sulyos próbának alávesse-e. A francia nép minden bizonnyal hü szövetséges, de a gondolat, hogy kis érdekek miatt esetleg élet-halálharcba keveredjék, távol áll minden józan franciától. Ilyen népszerütlen polttikát Franciaországban nem lehet csinálni. A pétervári kormány beavatkozása mindenesetre világháboru veszedelmét keltheti, az ebből származó lehetőségeket Oroszország ugyancsak komolyan mérlegeli. Mindezeken felül megtörténhetik az is, hogy Oroszország az osztrák-magyar-szerb háboruban való beavatkozásával megkésik.

Romániána eszeágában sincs, hogy a háboruba beavatkozzék.

Bulgária magatartása.

Belgrádban azt a hirt terjesztik, hogy Bulgária a monarchiával kötött katonai konvenció értelmében mozgósitani akar, de a lakosság, mely még nem heverte ki a két rettenetes háboru szenvedéseit, ellene van a beavatkozásnak. Ferdinánd király viszont állja igéretét és mozgósit, a mi a nép hangulatát erősen ellene forditotta. Ugy mondják, hogy a lakosság élesen a király ellen fordult és ugy akarnak tenni vele, mint annakidején Battenberg herceggel.

HÁBORU ELŐTT.

Háromezer millió korona.

A mozgósitással kapcsolatos katonai intézkedések igen nagy összegeket igényelnek és a két pénzügyminiszter a szükségletek fedezése végett már legközelebb olyan hitelmüvelettel lép a piacra, a mely néhány százmillió koronával fogja gyarapitani a kincstári készleteket.

Az osztrák pénzügyminiszter jelenleg a kincstári készleteken kivül rendelkezik az osztrák postatakarék-pénztárnál lévő körülbelül 300 millió koronával, az Osztrák-Magyar Banknál girókövetelése van körülbelül 200 millió korona, azonkivül kincstári utalványokért 100 millió korona van elhelyezve. E 6—700 millió korona készlethez még 300 millió korona névértékü 5 százalékos kincstári utalványt fog kibocsátani, ugy hogy a kincstári készleteken kivül egy milliárd készpénzfelesleggel fog rendelkezni.

A magyar kormánynak a postatakarékpénztárnál és az Osztrák-Magyar Banknál több mint 300 millió korona áll rendelkezésére. A magyar pénzügyminiszter azonkivül szintén ki fog bocsátani 5 százalékos kincstári utalványokat, a melyek aranyértékre szólnak és két éven belül esedékesek.

Ugy a magyar, mint az osztrák kincstári utalványokat az eddigi állami hitelmüveleteket lebonyolitó pénzcsoport veszi át, de egyenlőre nem hozza piacra.

A készletek figyelembe vételével a monarchia készpénzkészlete, beavatottak szerint, közel három milliárd korona.

Miért nem volt halasztás?

Közvetlenül az osztrák-magyar jegyzék átadása előtt Oroszország és Franciaország bizalmas kérdést intézett Berchtold külügyminiszterhez, hogy hajlandó volna-e Ausztria a békés közvetitést elfogadni. Berchtold erre a tapogatózásra a következőképen válaszolt:

— Igen, a monarchia külügyi kormánya nem látja akadályát a békés intervenció lehetőségének, de csak azzal a határozott feltétellel, ha Oroszország és Franciaország előre garantálja, hogy Szerbia fentartás nélkül teljesiti Ausztria-Magyarország minden bivánságát.

Az orosz és francia diplomácia nem merte vállalni a sulyos feltételü garanciát, mire a további közvetités elmaradt és Giesl báró osztrák-magyar követ átadta a jegyzéket a szerb kormánynak.

A cár a békéért.

Pétervár, julius 27.

Nyilt titok itt, hogy a cár a béke mellett van. Hiába uszit és lázit a naciolista tábor a háboru mellett, hasztalan figyelmeztetik az orosz-birodalom uralkodóját rossz szellemei arra, hogy a belső egyenetlenségeket egy csapásra ellehetne simitani, ha az orosz birodalom beleavatkoznék Szerbia és az osztrák-magyar monarchia végzetes konfliktusába, a cár békét akar. Széltében beszélik, hogy az uralkodó ezt nyiltan megmondta környezetének, de hiába, Izwolszky Párisban háborura tüzel. A hivatalos tényezők fenyegető nyilatkozatai után nehéz a visszavonulás. Olyasféle megoldást keresnek itt, hogy Ausztria-Magyarország még az ellenségeskedés kitörése előtt jelentse ki és kötelezze magát arra, hogy nem kivánja Szerbiát megsemmisiteni. Ha ezt elérné az orosz diplomácia, akkor nemcsak hogy nem szenvedne diplomáciai vereséget és szép visszavonulást biztosithatna magának, de sőt olyan szinben tünhetne föl a világ szeme előtt, mintha diplomáciai diadalt aratott volna, mint Szerbia oltalmazója.

Nikita király megverte a tüntetőket.

Cettinje, julius 27.

Elkeseredett a hangulat egész Montenegróban, de különösen a fővárosban az osztrák-magyar monarchia ellen, ha ez az ellenszenv nem nyilatkozott meg hangosabban, azt Nikita király tette. A király határozottan kikel az ellen, hogy a nagyszerb agitátorok Cettinjében utcai tüntetéseket rendezzenek az osztrák-magyar monarchia ellen. Ezért volt, hogy azon a tiltakozó népgyülésen, amelyet itt tartottak, egy árva szó sem hangzott el a háboru mellett, hanem csak ugy szólt a népgyülés határozata, hogy Montenegró Európa emberszeretetét hivja fel tanunak amellett, hogy az osztrák-magyar monarchia területén sanyargatják a szerb testvéreket. A népgyülés után néhány száz ember az osztrák-magyar követség épülete felé tartott és az a 40—50 csendőr, amely utját állotta, kénytelen volt meghátrálni. Már-már elérte a tüntető sokaság az osztrák-magyar követség házát, mikar arra felé robogott Nikita király automobilon.

A király megállitotta gépkocsiját, a tüntetők egyszeriben elnémultak, egy hang sem hallatszott Ausztria-Magyarország ellen és ebben a csöndben Nikita király harsány hangon felszólitotta a tömeget, hogy azonnal oszoljon szét. Lehettek vagy százan a tüntetők. Elképedve néztek a királyra és nem mozdultak. Ekkor Nikita király fölemelkedett az automobil üléséről, jól megmarkolta vastag sétapálcáját és a gépkocsihoz legközelebb álló tüntetőkön végigvágott. A királynak ez a váratlan föllépése rögtön véget vetett a tüntetésnek. A sokadalom éltette a királyt és sietve elszéledt.

Szállitási póthatáridő a vasuton.

A magyar királyi államvasutakon a mozgósitás folytán beállott rendkivüli forgalmi viszonyok következtében a vasuti üz-

Mentőszekrények minden nagyságban felszerelve a belügyminiszteri rendeletnek megfelelően felszerelve **5 K-tól 32 K-ig**
ugyszintén hiányzó részek pótlása legolcsóbb árakon
FARKAS ISTVÁN
„Apolló“ drogeriája
NAGYVÁRAD,
Rimanóczy palota—Rákóczi-ut.

letszabályzat 71. §-a és a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 14. cikkéhez tartozó végrehajtási határozmány 6. §-a alapján a kereskedelmi miniszter julius 26-án kelt engedélyével folyó hó 28-ától kezdve visszavonásig a magyar királyi államvasutak valamennyi állomásán fel- és leadásra kerülő, valamint valamennyi vonalak közül bármelyiket átmenetileg érintő gyorsárukra hat napi, teherárukra tizennégy napi póthatáridőt állapitott meg. Ezeket a póthatáridőket az érvényben levő fuvarozási határidőkön és póthatáridőkon kivül ugy a magyar és osztrák és boszniahercegovina, valamint a nemzetközi forgalomban érvényesitik és élőállat, friss hus, leölt barom, lőtt vad, friss gyümölcs, friss főzelék, valamint tojásküldeményekre nem alkalmazzák.

Erdély kormánybiztosa.

Az erdélyi vármegyék kormánybiztosává Retegh Miklóst, Torda-Aranyos vármegye főispánját nevezték ki.

Az első ütközet.

Budapesten keresztül jelentik: A szerb hadsereg délután **6 órakor Temeskubin mellett megtámadta a magyar sereget.** A támadás ágyutüzeléssel kezdődött és egy jó félóráig tartott. **A magyar sereg teljesen visszaverte a támadást.** A szerbek **több halottat és sok sebesültet vesztettek, a magyarok között nem tettek kárt** az ellenség golyói.

A hirt még nem erősitették meg.

Asszonyi könnyek országútja.

Zsibong a város. Az út fel a várig. Hosszu, fekete vonatok.

Mindenki gyalog jár két nap óta. És mennyien járnak! Senki nem lázad fel, hogy csak minden negyedórában jön elvétve egy villamos. Egyes vonalokon beszüntette a villamostársaság a forgalmat. Nincs se kalauza, se kocsivezetője.

A posztokról eltüntek az ácsorgó rendőrök. A polgári rendre alig kell vigyázni. Mintha valami közös nagy szabályt trombitáltak volna ki titokzatos és láthatatlan kürtösök. Senki nem értette a szövegét s mindenki alkalmazkodik hozzá.

Két éjszakán keresztül láttuk és hallottuk tüntetni az utca népét. A féktelen, torzonborz tömeg, a tizenhét éven aluli kis szauszkülöttök ezrei orditoztak éjjeli két óráig az utcákon, végigseperték a főutcán a védtelen üzletek, sötét magánházak ablakai alatt és a két viharos éjszakán egyetlen szög nem tünt el, egy darab sajt nem veszett el.

Ugyanez a tömeg felállittatta a katonatiszteket a ragyogó kávéházi terraszokon a Hymnusszal s mikor a legnagyobb éljenzés zugott (a Rákóczi indulót játszotta a cigány) akkor csiklandó, diszkrét zene csengett fel az asztalokok alól: a tisztek halkan összeverték az ezüst sarkantyukat.

És ugyanez a tömeg láthatatlan erővel vonzotta ablakhoz *Csanády* és *Henriquez* altábornagyokat, akik beszéltek a felséges néphez és a felséges nép nagyszerüen éleszti a lelkesedés tüzét az utcán.

A nappali szürke ég egészen más tömegeket önt a vasut felől. Kivárhatatlan hosszu sorban, zavaros imbolygással, rendetlenül hömpölyögnek végig a Rákóczi-uton a bevonuló civilek. A fényes, finnyás korzó, a kevély, illatos városi aszfalt türi, türi, hogy csoszogjanak rajta lapos bocskorok, meztelen lábak és sulyos szöges csizmák. Elmaradt a pici cipősarkok kellemes zenéje, a sok kip-kop, gummi sarok is minél kevesebb sétál az utcán.

Nem lehet látni csak batyuval döcögő embereket, részeg legényeket, tipegő öreg asszonyokat, a szekéren siró menyasszonyokat.

Egyik oldalon befelé jönnek, másik oldalon kifelé a vasutra. Ha nem lenne olyan forgalmas az utca, bizony itt is leülnének nénémasszonyék és sirnának egy sort.

A várba huzódik minden csapat. A Nagypiac-tér felőli főbejárat előtt az egész utca tele van emberrel. A járda szélen asszonyok ülnek és gyerekek; csendesen pityereg a család s a duhaj legények majd letapossák őket. S végig a fal mentén vagy ötezer asszony hullatja könnyét, néha fel-felcsillog a szemük s minden tisztet megnéznek, megcsodálnak.

Bent a várudvaron rengeteg ember van. Egy részük fekszik a földön. Az otthoni batyu a párna. A Kader és a Kommandó előtt csendben megy a dolog, őrmesterek irányitják a tömeges jelentkezőket. Lent az udvaron messze vidékek találkoznak s a kantin az összekötő kapocs. A folyosók galériájáról ragyogó szuronyok merednek le, fegyverek csillognak s a legszebb zene hallik: a kardok élesitése.

A második kapunál megint csak asszonyok állnak sorfalat. Rengeteg zsebkendő fogyhat el ezekben a napokban.

S a dübörgő vonatok nem pihennek. Szüntelenül ontják és hordják a daloló seregeket. Egészen a perron elé tolják az alföldi vonatot. Olyan hosszu, hogy elállja az egész perront. S az egész vonat egy fekete paripa, száján fehér gőz liheg ki, vidám lovagok ülnek párnáin s nagy fogadkozások röpködnek az ajkakról.

Néha gyönge lesz egy nő s valaki mellé áll. Most válik mindenki, most sok a vigasztaló és sok a bús. És a pályaudvaron nem ujság a köny. A vonatok mindig örömöket és bánatokat lengetnek felénk.

Megkezdődött a kivételes állapot.

—

A minisztérium rendeletei.

A hivatalos lap vasárnapi száma közli a m. kir. minisztérium azon rendeleteit, melyekkel az 1912. LXIII. t.-c. alapján a kivételes állapotot életbe lépteti.

Összesen 36 rendelet közül legfőbb az, mely felhatalmazza a belügyminisztert, hogy Baranya, Bács-Bodrog, Torontál, Temes, Krassó-Szörény, Hunyad, Szeben, Fogaras, Brassó, Háromszék, Nagy-Küküllő, Alsó-Fehér, Kis-Küküllő, Udvarhely, Csik, Maros-Torda, Torda-Aranyos, Kolozs, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód, Szilágyvármegyék és Pécs, Zombor, Baja, Szabadka, Ujvidék Pancsova, Temesvár, Versec, Kolozsvár, Marosvásárhely tj. városok területén, továbbá Fiume város és kerülete területén a törvényhatósági és községi szabályrendeletek rendőri természetü rendelkezéseinek hatályát felfüggeszthesse és helyükbe saját rendelkezéseit léptethesse életbe.

A többiek közül a főbbek rendelkezése szól:

a fegyveres erő kötelékébe tartozó egyének részére utlevelek kiadásának beszüntetéséről;

a magyar szent korona országainak egész területén a férfiszemélyek kivandorlásának megtiltásáról;

a bejelentési kötelezettségről, mely szerint köteles minden szállásadó vagy megbizottja minden külföldi vagy belföldi egyént, aki nála bármily rövid időre megszáll, akár bérlőként, vagy rokonság, szolgálat cimén, avagy bárminő más cimen részesül szállásban, bejelenteni;

a fegyverek, lőszerek stb. tartásának korlátozásáról;

a postai, távirda és távbeszélő forgalomnak az egész ország területén való ellenőrzéséről, hogy minden belföldön feladott távirat feladója nevét és lakását a táviratlapra följegyezni s személyazonosságát a rendőrhatóságnál igazoltatni köteles, továbbá, hogy a távolsági távbeszélő forgalomból a magánbeszélgetések teljesen kizárandók;

postagalambot csak hatósági engedéllyei lehet tartani, forgalombahozni;

politikai jellegü népgyülések, felvonulások, körmenetek tartása tilos és megtartásukat karhatalommal is meg kell akadályozni s minden egyéb gyülés (egyházi is) csak a

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS
Telefon 956. sz.
mübutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Füzesfa-telep 7. sz. Uj vashidfő mellett.
Gépek villanyerőre felszerelve. — Készitünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.
Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.
Tervekkel és rajzokkal kivánatra dijtalanul szolgálunk.

hatóság előzetes engedélye alapján tartható;

tilos Magyarország egész területén az osztrák-magyar monarchia két állama fegyveres erejének állásáról, mozdulatairól, eréről és működéséről, az erődök és erősitvények állapotáról, ugyszintén az e fegyveres erő számára szolgáló fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről, vagy szállitásáról a sajtó utján bárminemü közleményt leadni;

a gyorsitott bünvádi eljárás alá eső büncselekmények kivétetnek az esküdtbiróság hatásköre alól s a kir. törvényszékek hatáskörébe utaltatnak;

A lapok talán sohasem voltak oly kevéssé érdekesek, mint mostanában lesznek. Az uj rendeletek alapján semmi olyan hirt nem lehet közölni, ami nyugtalanságot vagy izgalmat kelthet, s ami a hadviselés érdekeit veszélyeztetheti.

A helybeli ujságok arra a megállopodásra jutottak, hogy ezekben a napokban kisebb tartalommal jelennek meg. Ha tehát valaki azt hitte, hogy ezekben az időkben szenzációs lapokhoz jut, alaposan csalódni fog.

Tegnaptól kezdve életbe lépett az elő leges cenzura. A lappéldányt be kell mutatni a kir. ügyésznek és csak az ügyészség engedélye után jelenhet meg a lap, a szétküldés csak azután lehetséges.

5 százalék a bankkamatláb

A budapesti börze előtt, amelynek sárga kapui ma kivételesen nem nyiltak meg, már korán reggel tömegesen ültek s álltak az emberek. Természetesen mindenki a háboruról beszélt és azokról a lehetőségekről, amelyek előttünk állanak. Általában nem helyeselték a bécsi tőzsde elnökségének azt az intézkedését, amelynek folytán ugy ott, mint nálunk három napig szüneteltetik a börzei forgalmat. Sok szó esett a kamatláb felemeléséről is, amit nagyobbrészt természetesnek tartottak.

A szigoru intézkedések folytán semmiféle magánforgalom nem fejlődött ki, a hangulatból azonban kétségtelenül megállapitható, hogy semmiféle nagyobb árhanyatlás vagy pánik nem várható annál kevésbbé, mert a nagybankok egységes és kötelező formában fogják a kurzusok esetleges alázuhanását megakadályozni.

A tőzsdetanács ülése.

Reggel fél kilenckor Horváth Emil miniszteri tanácsos elnöklete alatt összeült a tőzsdetanács. Az ülés egyetlen tárgya a tőzsde nyitvatartása felett való határozathozatal volt.

Kilenc órakor a titkár már ki is hirdette, hogy

az értéktőzsde három napig zárva marad, üzlet nincs, a választott biróság azonban müködik.

Semmi különösebb emóciót nem okozott az a bécsi hir, hogy az Osztrák-Magyar Bank kamatlábát, a hivatalos rátát 4 százalékról 5 százalékra emelte fel.

Amnesztia a katonaszökevényeknek.

A hivatalos lap hirdetményt közöl, mely azt tartalmazza, hogy a király kegyelmet adott a hadsereg, a honvédség, a haditengerészet állományába tartozó katonaszökevényeknek.

A rendelet igy szól:

1. Mindazoknak a magyar állampolgároknak, akik a mozgósitási hirdetmény közzététele előtt elkövetett következő büncselekmények, ugymint: az állittatásnak vagy felülvizsgáltatásnak elmaradás által való meghiusitása vagy az ujoncállitás elől való szökés vagy a katonai szolgálat kikerülése miatt elitéltettek vagy bünvádi eljárás alá vonattak, — a büntetés, amennyiben az még végrehajtva nincs, illetőleg a további bünvádi eljárás és a büntetés valamint a szolgálati kötelezettség meghosszabbitása elengedtetik.

Azoknak az egyéneknek, akik az első bekezdésben emlitett, a mozgósitási hirdetmény kihirdetése előtt elkövetett büncselekmények egyike vagy másika miatt üldöztetnek vagy e miatt üldöztetésüket várhatják, a bünvádi eljárás és büntetés, valamint a szolgálati kötelezettség meghosszabbitása abban az esetben elengedtetik, ha ők a rájuk eső állitáskötelezettségnek, illetőleg törvényes szolgálati kötelezettségüknek magukat alávetik és e célból illetőségi helyük politikai hatóságánál haladéktalanul személyesen jelentkeznek.

A bünvádi eljárás és büntetés elengedése a büntársakra és a részesekre nem terjed ki.

Azok a visszavándorlók, akik a 3-ik korosztályból való kilépés után soroztatnak be, csak azon év december 31-éig szolgálatkötelesek, amelyben 33. életévüket betöltik.

A közkegyelem azokra az egyénekre is kiterjed, akik az első bekezdésben felsorolt büncselekmények valamelyikét a jelenleg érvényes védtörvény hatályba lépte előtt követték el.

Ovodák részére helyiséget keresnek

Az állam két uj óvodát állit fel szeptemberben, amelyek részére Nagyvárad városának kell szolgáltatni a szükséges épületeket.

Mivel a városnak ez időszerint nincsen erre a célra megtelelő épülete s most épiteni sem tud, bérhelyiségeket keres a két uj óvoda részére.

Erre vonatkozólag a főjegyző a következő felhivást adta ki:

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur Nagyváradon két uj állami óvoda felállitását engedélyezi, mely óvodák addig is mig a szükséges épület felépithető lesz, ideiglenesen bérelt helyiségben lesz elhelyezve s az óvodák ideiglenes helyéül a kir. tanfelügyelő urral egyetértőleg:

a) olaszi városrészben a Ritoók Zsigmond-utca folytatását képező uj uton, Kálvária valamint a vasut vonal melletti része s a Kórház-utcának a vasuti vonal melletti része;

b) Ujváros részben a Szacsvay-utcának Mezey Mihály-utca felé eső része esetleg a Pece-patak felett nyitott uton lett megállapitva. Az óvodák ideiglenes elhelyezésére lehetőleg önálló telken levő oly épület lesz kibérelhető, melyben 2 nagyobb 80—100 gyermek befogadására alkalmas terem egy dajka szoba s az óvónő lakása részére 2 szoba s mellékhelyiség elhelyezhető volna.

A bérleti idő 2 esetleg 4 év, a bérösszeget valamint az épület átalakitását s eredeti állapotba visszahelyezése költségeit Nagyvárad város közönsége 3 százalékos óvodai pótadó terhére fizeti.

Az óvodák végleges helyéül pedig olaszi városrészben a Ritoók Zsigmond-utca folytatását képező már megnyitott uj utca esetleg a tervbe vett s Kálvária-utca Korházutcával összekötő uj utca mentén levő telkek, Ujváros részben pedig a b. pontban jelzett kerület állapittatott meg.

Felhivom tehát mindazon háztulajdonosokat, akik a fentebb a) és b) pontokban jelzett tervekben levő házaikat folyó évi November 1-től az óvoda céljaira bérbeadni készek, sziveskedjenek a bérleti feltételeket részletesen magában foglaló ajánlatukat az épület alaprajzával együtt valamint azon háztulajdonosokat akik az óvodák végleges elhelyezésére alkalmas telekkel birnak s azt eladni készek, a telekkönyvi betétszám illetve a telek nagyságának s a vételárnak kikötését magában foglaló ajánlatukat alulirotthoz mint az állami kisdedóvodák felügyelő bizottsága elnökéhez (Városháza 6. számu szoba folyó évi augusztus hó 3-ik napján délelőtt 10 óráig irásban benyujtani sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1914. julius 25-én.

Bordé Ferenc
főjegyző.
mint az állami kisdedóvodák
felügyelő bizottsági elnök.

Uzsora
a nagyváradi élelmiszerekkel.

Még csak két napja, hogy hadiállapotban vagyunk és máris érezhető annak nyomasztó hatása. Amit előre megjósoltak, bekövetkezett. Az élelmi cikkek ára rohamosan emelkedik. Tegnap már a kenyér, liszt és cukor ára 4—6—8 fillérrel emelkedett és ha a nap hosszabb lett volna, talán megduplázódott volna mindennek az ára. Ez a jelenség nem más, mint közönséges uzsora. Az egyes kereskedők, különösen a szatócsok, ugy látszik halászni akarnak a zavarosban és már tegnap, amikor pedig még nem volt semmi alapja, már felemelték az élelmi cikkek árát. Egy nap alatt ily magas emelkedés megdöbbentő és nem hagyható szó nélkül. Mi lesz akkor, ha majd csakugyan komoly alapja lesz az árak emelésének? A kormány tudomásunk szerint életbe léptette a kivételes állapotot, ami azt is jelenti, hogy a hatóság állapitja meg az élelmicikkek árait. Tekintettel arra, hogy a nagyváradi piacon, kereskedésekben már most megkezdték az uzsorát, felhivjuk a hatóság figyelmét, hogy már most vegye kezébe a dolgot és állandóan kisérje éber figyelemmel a körülményeket. Nehogy még tovább fokozzák a már most is magas árakat, állapitsa meg azokat maga az illetékes hatóság.

Munkában a vármegye.

A hadi állapotra való tekintettel a vármegyeházán is különleges intézkedéseket léptettek életbe. *Fráter* Barnabás alispán a tisztviselőknek elrendelte az állandó inspekciós szolgálatot. A napnak minden órájában éjjel is, egész sereg tisztviselő van szolgálatban. Az alispán ezen intézkedése igen helyén való, mert tulajdonképen az egész

vármegye közbiztonsága, általában a közállapotok békés fenntartása mind az ő kezébe van letéve s nem lehet tudni, melyik pillanatban lehet szükség a vármegye vezető tisztviselőjének energikus közbelépésre. A vármegyei tisztikar különben komoly feladatának tudatában a legpontosabban, a leglelkiismeretesebben teljesiti a rája rótt nehéz feladatot. A hadiállapotra való tekintettel a kevésbé fontos ügyek elintézése természetesen egyelőre szünetel.

A rendkivüli állapot és a város.

A polgármester a tisztviselőkhöz.

A rendkivüli állapotra való tekintettel a városházán is uj intézkedéseket léptettek életbe.

Komlóssy József polgármester helyettes körrendeletet intézett az ügyosztály vezetőkhöz, amelyben a hivatalos órákat megváltoztatja s éjjeli inspekciót léptet életbe.

A rendelet a következő:

A mozgósitás elrendelése következtében előállott rendkivüli helyzet szükségessé teszi az eddigi hivatalos óráknak megváltoztatását miért is, minden egyes ügyosztályra és az ügyosztály alkalmazottaira nézve elrendeli a városi tanács, hogy az eddigi hivatalos órák helyett az összes ügyosztályokban délelőtti és délutáni hivatalos órák fognak tartani és pedig: vasárnap és ünnepnapokon is mindig délelőtt 8-tól 12-ig és délután 3-tól 6-ig.

A katonaügyosztálynál pedig éjjel-nappali szolgálatot rendel el és megbizza Eleméry Ferenc katonaügyi tanácsost, hogy az inspekciós szolgálat beosztása tekintetében a rendőrkapitány urral egyetértve, saját hatáskörében intézkedjék, ugy a katonaügyosztály személyzete, mint az összes tisztviselők segéd- és kezelő személyzet tagjainak szolgálattételre való berendelésével.

Elvárja a városi tanács minden tisztviselőtől, segéd- és kezelő személyzet tagjaitól és az összes városi alkalmazottaktól, hogy ezen hivatalos órákat a rendkivüli helyzetre tekintettel pontosan fogják betartani és minden egyes közszolgálatait lelkiismeretesen és hivatali esküjökhöz hiven fogják teljesiteni, annál is inkább, mert a legkisebb mulasztás, vagy hanyagság a legteljesebb szigorral lesz a fegyelmi hatóság által megtorolva.

A városi katonai ügyosztálynál felszaporodott rendkivüli munkálatokra tekintettel, a saját és kezelő személyzetnek tagjai Eleméry Ferenc katonaügyi tanácsos rendelkezései alá helyeztetnek és igy az összes ügyosztályok segéd- és kezelő személyzete. Eleméry Ferenc tanácsos utasitásait haladéktalanul foganatositani köteles.

A városi tanács felhivja a rendőrkapitányt, hogy a katonaügyi tanácsossal mindenben egyetértve járjon el és netalán szükség esetén felmerülő rendzavarás esetén a szükséges intézkedéseket a város nyugalmának és békéjének megóvása érdekében saját hatáskörébe megtegye. Ez alkalommal tekintettel arra, hogy a rendőrlegénységnek számos tagja katonai szolgálatot lesz hivatva teljesiteni, fölhatalmazza a Tanács Gerő Ármin rendőrfőkapitányt, hogy a netalán szükséges katonai, vagy csendőrségi karhatalomnak kirendelése iránt saját hatáskörében legjobb belátása szerint teljes felelősséggel járjon el és ilyen értelemben ugy a csendőr kerületi szárnyparancsnoksággal, mint a helybeli cs. és kir. parancsnoksággal lépjen érintkezésbe. Felhivja a városi Tanács Gerő Ármin rendőrfőkapitányt, — hogy a városi vizmű és villamos-telepek, valamint a városi közuti hidak állandó őrizetben tartásáról gondoskodjék és amennyiben megfelelő rendőrlegénnyel nem rendelkezik, ugy ez esetben a legjobb belátása szerint a katonai hatóságokkal lépjen érintkezésbe.

Felhivja a városi tanács Kőszeghy József főmérnököt, hogy utasitsa a mérnöki hivatal minden egyes tagját, hogy szükség esetén ugy müszaki tudásokkal, mint teljes munkaerővel kötelesek a rendőrfőkapitány intézkedésére eljárni és a rendőrséget, ugyszintén a katonaügyosztályt müködésükben támogatni.

Különös tekintettel a rendkivüli állapotokra, hangsulyozza a Tanács, hogy minden tisztviselő, segéd- és kezelő személyzet minden tagja hazafias kötelességet teljesit, amikor esküjéhez hiven lelkiismeretes és becsületes munkát végez, meg kell ezt tenni mindenkinek, annál is inkább, mert a legkisebb mulasztás a legszigorubb fegyelmi büntetést vonja maga után.

Nagyvárad város tanácsának 1914. évi julius hó 26-án tartott rendkivüli tanácsüléséből.

Komlóssy,
polgármesrer h

Hirek Máramarosszigetről.

—

Nagyon jól megy a szinház.

Máramarosszigeten nagyon jól megy *Erdélyi* Miklósnak. Igaz ugyan, hogy a mozgósitás 16 szinészétől fosztotta meg, de még nem köszöntött ránk a háboru réme csak ugy verekedtek a szigetiek egy-egy jegyért.

Az alább közölt, Erdélyi Miklóshoz intézett levél, amelyet egy szinház látogató *asszony* irt a direktornak, arról tesz tanuságot, hogy Szigeten nagyon jól megy a szinház. A levél igy hangzik:

Igen tisztelt igazgató ur! Engedje meg, hogy egy kérdést intézek önhöz. Elismerem és respektálom a bérlők összes jogait és előnyeit, de vagyunk egy néhányan ebben a kis városban, akik anélkül, hogy bérlői lennénk, *hüségesen odahordjuk a magunk kis szinházi költségét az igazgató ur pénztárába*, azaz hogy hordanók, ha *egyáltalában szóhoz jutna más* a pénztárnál, mint a boldog szelvénytulajdonos. A kérdésem az, igen tisztelt igazgató ur, mi értelme van a páros és páratlan bérletnek, ha akár páros, akár páratlan napon az *összes bérlők* lefoglalhatják előlünk az összes helyeket? Hát kérem, — van ebben *valamelyes ráció?*

Végre is kedves direktor ur, mi is számitunk ám valamit és azért, hogy mi többet fizetünk egy pár koronával, még nem kell bennünket annyira lekicsinyelni, hogy mi rólunk semmiféle gondoskodás ne történjék. Az a bérlő, aki páratlan bérletet vett, bizonyára el volt készülve arra, hogy páratlan napokon fog szinházba járni és viszont. Nem arról van szó, hogyha ön előzékenységből be akar nem esedékes szelvényeket váltani, ne tegye, csak olyan rendszert ne csináljon ebből kedves direktor ur, hogy ezt talán megköveteljék öntől, ez rossz lesz önnek is, nekünk is. Magamat és az egész nem bérlő, de szinházba járó közönséget szives figyelmébe ajánlja egy szorgalmas szinházlátogató asszony.

Hát bizony kérem, hol van ebben a rácio? Mert mégsem járja, hogy akik egy pár koronával többet fizetnek nem hogy előnyben, hanem még hátrányban részesülnek.

De hát igy van ez olyan helyen, ahol ugy megszeretik a szinházat, mint Szigeten. Ott késelik egymást az emberek egy-egy bilétáért! Példa rá Máramarossziget!

A szinügyi bizottság elé került a kis ügy, ahol ugy határoztak, hogy a mai naptól kezdve 9–10 óráig az esedékes bérlők, s ezután elsősorban az előjegyzők s másodorban a nem esedékes bérlők válthatják ki a jegyeket.

Most aztán minden rendben lett volna. A szorgalmas szinházlátogató asszony most már még szorgalmasabban járhatott volna a kitünő előadásokra, ha közbe nem jön a mozgósitás. De igy? Igy még jobb!

..HIREK...

* **A király a főhadiszálláson.** Fővárosi tudósitónk távirata szerint Ischlben az a hir terjedt el a király környezetéből, hogy a király kijelentette, hogy a főhadiszállásra akar menni. A királynak ez a kijelentése mély hatást tett környezetére. Őfelsége oly határtalan önfeláldozással intézi országa ügyeit, hogy érthető, ha ily hirek hitelre találnak. A király jelenléte annyira fellelkesitené a csapatokat, hogy mérhetetlen teljesitésekre lennének képesek. De a királyt megkell kimélni ily óriási fáradalmaktól.

* **A polgármester itthon.** *Rimler* Károly polgármester, szabadságát megszakitva, hazaérkezett Nagyváradra s átvette a város ügyeinek vezetését.

* **A belügyminiszter a belényesi kórházért.** A belényesi kórház gondnoksága tekintettel a legutóbbi épitkezésre, kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, hogy a kórház részére 200,000 korona kölcsönt adományozzon. A miniszter a kérelmet teljesitette s erről tegnap leiratban értesitette *Fráter* Barnabás alispánt.

* **Életbelép a hadimenetrend.** Az összes vasutakon a hadi menetrend csütörtökön, julius 30-án éjfélkor életbelép.

* **Tisza fia bevonult.** Gróf Tisza István miniszterelnök fia, ifj. gróf Tisza István, a ki mint huszárönkéntes öt évvel ezelőtt Aradon, majd Debrecenben és Váradon szolgált, tegnapelőtt huszártiszti egyenruhában jelentkezett szolgálattételre. A fiatal Tiszát előbb a lóavatáshoz utasitották szolgálatra, azután pedig, holnap, már bevonul ezredéhez, a Vilmos-huszárokhoz Debrecenbe.

* **Ipari munkások választói jogosultsága.** A központi választmánynak folyó hó 25-én tartott ülésében hozott határozatából nyert felhatalmazás folytán felhivom mindazokat a munkaadókat, ipari- és kereskedelmi vállalatok főnökeit, akik választói jogosultsággal biró alkalmazottaiknak névjegyzékét a polgármesteri hivatalhoz már beadták, de a törvény 55. §-ában előirt azon rendelkezéseknek, hogy a választójogosultság megállapitásához szükséges munkakönyveket és szolgálati bizonyitványokat bemutatni kötelesek, — eleget nem tettek, tehát az összeiró küldöttségnek nincs módjában a kimutatott ipari szakmunkások választói jogosultságát megállapitani, miszerint folyó hó 30-án délután 3 órától 6 óráig a városháza bizottsági termében vagy személyesen, vagy megbizottjaikkal a kimutatott alkalmazottak bizonyitványait és munkakönyveit a fenti helyen és időben müködő összeiró küldöttségnek annál is in-

kább mutassák be, mert ellenkező esetben a törvény 55. § ában előirt pénzbirsággal leendő megbüntetésük iránt a feljelentést hivatalból fogom megtenni. Nagyvárad, 1914. julius 27. *Jurieskay* Barna összeiró küldöttségi elnök.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt özv. Bartos Gáborné urnő temetése. A Verbőczy-utcai halottas háznál nagydiszü menyezetes ravatalon, massiv remekmivü nehéz érckoporsóban nyugodott az elhunyt nemes lelkü urinő, körötte nagy ezüst kandeláberekben gyertyák égtek és a ravatal körül délszaki növények voltak elhelyezve. A temetésen megjelent a város intelligentiája nagy számmal és Jákóhodos község képviselőtestülete. A temetési szertartást *Mayer* Antal tb. kanonok végezte segédlettel, mely után a koporsót a négyes fogatu üveges diszhintóra helyezték és elől a nagyszámu koszorukat és szallagokat vivő diszkocsival és a nagyszámu résztvevő közönséggel megindult az impozáns gyászmenet az olaszi temetőbe, a hol a családi sirhelyen helyezték örök nyugalomra.

Koszorukat küldtek a gyászoló családtagokon kivül: Pallay Lajos és családja, Weisz Lajos és neje, id. Bulyovszky Józsefné, János és Gusztáv stb. — A diszes temetést Weiszlovits Adolf és Fia első nagyváradi temetkezési vállalata rendezte.

* **Vizbefult katona.** Az egész országban tudvalevőleg őrzik a hidakat, nehogy valami bünös kéz merényletet kövessen el. A Berettyóujfalu mellett levő vashidat is őrzik. Tegnap azonban az őrizetre kirendelt katona eltünt. Mikor felakarták váltani, a katana őr nem volt sehol, de ott találták a szegény ember ruháit és katonai felszereléseit. *Szepesi* János debreceni baka a 39. gyalogezred 8. szazadában szolgált. Ki volt vezényelve a Berettyó-hid őrzésére. Valószinüleg fürödni ment a mély vizbe s elmerült. De az sincs kizárva, hogy a háborutól való félelmében ölte magát a vizbe a 23 éves ifju. Szepesi János igy már nem látja Szerbia hegyes-völgyes határát.

* **Kiknek kell bevonulni?** Nagyvárad város katonaügyosztálya a tartalékosok és népfölkelők bevonulására vonatkozólag a következő hirdetményt adta ki:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a mozgósitást és a népfelkelés felkivását és behivását elrendelte. Az erre vonatkozó hirdetmények a városban kifüggesztettek. 1. A külföldön tartózkodó védköteles egyéneket a megbizottaik vagy hozzátartozóik a mozgósitás elrendeléséről azonnal értesitsék. 2. A bevonulásra vonatkozó minden felvilágositást a városházán, II. em. 30., 31., 32. számu szobában adnak. 3. Ugyanott jelentkezzenek elindulásuk előtt azon egyének, kiknek katona-, honvéd- vagy népfelkelő igazolványi könyvük vagy igazolványi lapjuk, esetleg ajánlati lapjuk, behivójegyük kéznél nincsen, megfelelő igazolójegy kiállitása végett, hogy vasuton vagy gőzhajón ingyen utazhassanak. 4. Célszerü, ha minden bevonuló legalább két napi élelmet visz magával. 6. Családtagoknak, ismerősöknek a bevonulókat elkisérni tilos. 1. El nem szállitható betegekről hozzátartozóik orvosi bizonyitványt szerezzenek be s azt adják át a városházán II. em. 32. számu szobába. Ha csak lehetséges a bizonyitványt katonaorvossal állittassák ki.

* **A letartóztatott román diákokat szabadonbocsátották.** Nagyszebenből jelentik: A Vöröstorony állomáson letartóztatott harmincegy román főiskolai hallgató ügyében fordulat állott be. A nagyszebeni ügyészség befejezte a vizsgálatot és arról a főügyészségnek jelentést tett. Tegnap este Balogh Jenő igazságügyminiszter távirati rendeletére az ügyészség fogházából valamennyiüket szabadonbocsátották. Hir szerint Serbán János fogarasi ügyvéd, országgyülési képviselő interveniált a letartóztatott román diákok érdekében. A diákok még tegnap este elhagyták az ügyészség fogházát, az éjszakát a városban töltötték és hajnalban visszatértek Bukarestbe.

* **Munkásokat keresnek hadicélra.** A város katonaügyosztálya felhivást bocsájtott ki, mely szerint a munkáscélokra és egyéb hadi célu szolgálatok teljesitésére a nagyváradi illetőségü, továbbá a Nagyváradon állandóan lakó, de itt illetőséggel nem biró, *katonailag ki nem képzett* chauffeur és fuvarosok, kovács, lakatos, kőmüves, ács, bognár, bádogos, asztalos, kőfejtő, földmunkás, kubikos, munkások és napszámosok összeirathatások céljából a városház II. emeletén levő katonai ügyosztálynak 32. és 33. számu hivatalos helyiségében való jelentkezésre utasittatnak és pedig:

Julius hó 27-ik napján délután 3 órakor az 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891. évben születtek; julius hó 28-ik napján délelőtt 9 órakor az 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884. évben születtek; végül julius hó 29-ik napján délelőtt 8 órakor az 1872, 1873, 1874, 1875, 1876 és 1877. évben születtek.

E jelentkezési kötelezettség alól felmentetnek, akik állami közszolgálatban állanak.

* **Zendülés és sztrájk Szentpéterváron.** Az orosz sztrájkok történetében is páratlan az a sztrájk, a mely most izgalomban tartja egész Oroszországot, de különösen Szentpétervárt. Majdnem kivétel nélkül az összes vas- és fémmunkások sztrájkba léptek, körülbelül 150.000 ember, és napok óta lekötve tartják Pétervár minden rendőri és katonai erejét.

* **Letartóztatás Máramarosszigeten.** Máramarosszigetről táviratozzák a Magyar Kurirnak: A rendőrség éjfél után egy órakor Pável Mihály Szél-utca 27. szám alatti lakásán lefoglalt három láda asztrolitot. A ládák tartalma 50 kilogramm volt, ebből azonban csak 48 kilogrammot találtak meg. Pável a robbanó szerek használatára nézve kielégitő felvilágositást adni nem tudott. Azt mondta, hogy fatörzsek robbantására használja. Minthogy Pável mostanában gazdálkodásával sem foglalkozott, a rendőrség nem adott hitelt a különben is gyanus vallomásnak és a nyomozás alapján letartóztatta. Átkisérték a királyi ügyészség fogházába, ahol Hanka Imre vizsgálóbiró nyomban kihallgatta. A vizsgálat eredményét titokban tartják. Pável Mihály a volt nagyváradi görög katholikus román püspök unokaöccse. Szabadlábrahelyezése érdekében ügyvédje közbenjárt, de sikertelenül.

Uri fehérnemü, «FOWNES» kesztyü, «Hubig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ
egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

Ifj. Voszka Ferencz és Társa cipész mesterek
Szilágyi Dezső-utca 6. szám.
! Mértékszerinti megrendelések a legpontosabban. !
Kath. Kör tagoknak előirt engedménnyel.

x Egy nagy **raktárhelyiség** a Szacsvay-utca 11. számu házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

* **Eladó telek.** Rontó községben „Püspöki villa“ szemben, 200 méternyi távolság Püspök fürdőtől, legelő mellett. A telek hossza 50 öles és a szélessége 18 öles. Bővebb felvilágositást kaphat Gerdán Miklóstól Rontó u. p. Félix-fürdő.

x A legujabb **párisi kalap-ujdonságok** egyedül KOHN HELÉN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésesebb és a legujabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-szinház müvésznőinek kalapszállitója. Átalakitásokat modellek után vállal.

x **A legjobb akarattal kérem** győződjön meg a világhirü Rádium Bohémia Japán Roma hegedü hur különlegességeimről Gramofon lemez ujdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környei, Fráter nagysikerü felvételei. Saját készitményü modern cimbalmok, gramofon, hegedü és az összes hangszerek javitása olcsón. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészitő.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Petőfi-utca végén** a Törköly-mérő-ut 114. sz. alatt két egyszobás lakrész május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

x Női fehér vászon fél cipő americai forma bőr sarokkal gombos, füzős, kivágott, spangnis 5 korona, szarvasbőr női fél cipő, finom női bőr fél cipők minden szinben 5 korona. Szandál 20—25 számig 2 korona, 26—28-ig 2 K 60, 29—34-ig 3 K 20, 35—43 4 K. Férfi chevrau americai cipő 10 K. Kalapok uri divat cikkek fehérnemüek legolcsóbb beszerzési forrása FEKETE JENŐNÉL Szent János-utcán Kis Pása vendéglő mellett. Telefon 13—70.

RÓZSASZINÜNEK LÁTJA A VILÁGOT, ha az „UJVÁROSI DROGUERIÁBA“ (Szent László-tér) jár vásárolni. Ez nem reklám, hanem valóság! Próbálja meg!

x **Kiadó lakások.** Szacsvay-utca 11. számu házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Kiadó lakások.** Szőllős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Ősi-tér 14. szám alatt **két üzlethelyiség** azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt **két üzlethelyiség** azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Tak.-pénztár r.-t-nál, Kossuth-utca 6.

x **3 utcai szoba,** előszoba, konyha, a hozzá szükséges mellékhelyiségekkel, külön udvarral minden órán kiadó, esetleg jutányosan eladó. Értekezhetni Templom-utca 11. szám alatt.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

„The Roosevelt Schoe"
amerikai cipők
12·50 és 16·50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda épületében kaphatók.

A legszebb kézimunkák
Tátray cégnél
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

TANÜGY

Értesitők.

A főgimnázium.

A premontrei főgimnázium előttünk fekvő értesitője szines és eleven képet ad arról a kultur életről, mely az uri-utcai tömör falak mögött virágzik s melynek illata a termek nyitott ablakain; az értesitő telerótt lapjain át árad felénk.

Ennek az életnek avatott, tanárihelyről jövő megszólalása az értesitőben dr Rédei Kornél szakértekezése: „A népiskola és a középiskola kapcsolata". Égetőn fontos s korszerű kérdéseket érint a fiatal tanár: Az oktatás célja, hogy megtanitson a belénk oltott erők s a lelkünk mélységeiből kipattanó gondolatok és érzések megértésére, átélésére. A nép- és középiskolának egyaránt ez a célja: mindegyiknek a maga sajátos területén. Amaz a népiskola, a nagy tömegek léleknevelésére hivatva, emez az általános müveltségnek eszközlője az óvilág bizonyos arisztokratikusabb szinezetü kulturájának közlése mellett.

A gyermek lelkéhez való férkőzés, szeretet, lelkesedés, odaadás révén kell oktatásunkat élővé tenni — ami, hogy lehetséges, meggyőződéssel vallja az értekező tanár s vele bizonyára modern idők fordulatait mindig fölértő kartársai is.

Egy másik ilyen, a gimnázium életének jelentős mozzanata a szülői értekezletnek, a szülők és tanárok közvetlen s részletesebb eszmecseréinek fölkarolása az intenzivebb, eredményesebb tanithatás céljából. Maga a vezető-igazgató hangsulyozza ennek a fontosságát s az értesitőben hosszabb, a gyermeki lélek és viszonyok ismeretéből fakadó cikkben — illetve előadásban — kezd az eszme megvalósitásához. A kezdet nehézségein tul remélhető, hogy az igy introdukált nevelési és oktatási törekvés a társadalom minden rétegében megértéssel találkozik s eléri célját.

A tanulókról szólva, igaz örömmel állapitunk meg két tényt: a diákságnak vallás-erkölcsi önnevelésre való hajlandóságát s az egészséges, célszerü és mérsékletes testnevelés kultiválását. Amazt a két részre tagozódott kongregációnak, emezt a Testgyakorló Kör müködése fejezi ki legpregnánsabban. Magunk részéről e kettős ideál gondolatához csak azt füzhetjük, hogy a hitbeli és erkölcsi erősség igazságát az idők folyama már igazolta a soha meg nem nyugvó szkepszis teljes csődjével és másrészt idézzük a régi közmondást: „ép testben ép lélek".

Egy pár érdekes számot még. A 613 beiratkozott tanuló között volt 30 magántanuló leány s ezek tulnyomó többsége izraelita. A vizsgálatok végeredménye hozzávetőleges számitás szerint közepes. A jeles és jó osztályzatuak kevéssel mulják fölül a bukottakat. A leányok átlag $^2/_3$-ad részben a legjobb eredménnyel vizsgáztak. Magaviselet szempontjából a VIII. osztály kevésbbé szabályszerüi — bár jogosak -- feltünők.

Nemzetiségi tekintetben érdekes észrevételt tettünk: román anyanyelvünek vallotta magát 84 diák, ezzel szemben a gör. kath. és gör. keleti vallásu tanulók száma 111. Hinni szeretnők, hogy ez jele a fogalom tisztu.ásnak, ahol már gör. kath. nem egyszersmind — szükségkép nem magyar is.

Pár számot még a vallások kimutatásából. A gimnázium összes tanulói között róm. kath. 309, (pontosan 50%) gör. kath. 88, gör. kel. 23, ág. ev. 7, ref. 52, izraelita 142: percentben kifejezve, majdnem 25 százalék.

Tul vagyunk azon, hogy olyasfélékről beszéljünk, mintha ez az arányszám nem felelne meg az egyes vallásfelekezeteket illető pl. a létszámból vett arányoknak; csak egyet akarunk leszögezni, amit a számok a maguk hidegségében fognak legpontosabban megjelölni. Az első osztályban volt összesen 96 kath. tanuló és 21 izr.; a hetedikben 17 kath., (3 ref.) és 10 izr. S mikor ennek a VII. osztálynak a tanulói II-osak voltak, 1908—9-ben volt közöttük 82 kath. és 17 izr. Csak igy szimplán egymás mellé kell állitani e számokat, beszélnek ők magok helyett. Beszélnek sok mindenről, amit egy értesitő ismertetésébe beleszoritani már nem lehet, de amit érez ebben az országban minden — ügyvédtől és földbirtokostól a munkásig. *(oO.)*

Az Immaculata-intézet értesitője.

Az Immaculata-intézet egyike Nagyvárad legelső ra.gu nevelőintézetének, s az idei értesitő tiszta képet nyujt arról a nagyszabásu kulturmunkáról, melyet az intézet ez évben is kifejtett.

Az értesitő egy kedvesen megirt levéllel kezdődik a gyermekekhez. Ebben a levélben az óvóképző igazgatója bucsuzik volt tanitványaitól. Azoktól is, akik arra a nagy utra mennek: az élet utjára az intézet falai közül. Mélységes szeretet van ebben a levélben a volt növendékek iránt s a levél formájában egy végső intelem, mely alkalmas arra, hogy utravalóul szolgáljon az egész életen át.

Az intézet nagy sulyt helyezett arra, hogy növendékei vallásosságát bensőbbé, jellemük alkotó részévé tegye. Sokat tettek erre nézve az intézetben alakult vallásos társulatok, de legtöbbet a gyakori gyónás, áldozás. Az intézet bennlakó növendékei nagyrészt hetenkint győntak, áldoztak, a kinnlakók legalább havonkint.

A tanitásban az az elv vezette az intézetet, hogy minden tárgy tanitásánál a gyakorlati irányt valósitsa meg. Igy tanulták a növendékek a háztartástant az intézet villamos főzőkészülékén és a Bottó-féle főzőiskolában.

Az intézet tánctanfolyamot is rendezett s arra nemcsak a bennlakók járhattak, hanem az intézet künnlakó növendékei is.

Az intézet minden tekintetben megfelelt egy magas nivóju nőnevelő intézet feladatainak. Hogy növendékeit hozzá szoktassa a nyilvánossághoz, szinielőadásokat rendezett a növendékek szereplésével a farsangon s több ünnepélyt az évfolyamán és nagyszabásu záróünnepélyt az év végén.

A növendékek több tanulmányi kirándulást tettek az ipartelepekre s ellátogattak a sarkadi cukorgyárba is, s a remeci gőzfürészgyárba.

Az óvóképzőnek első évfolyamán 36 növendék végezte tanulmányait. Ezen a tanfolyamon különösen érvényesült a gyakorlati irány, mely az egész intézet összes osztályait jellemzi. A gyakorló órákon bőséges alkalt muk volt a hallgatóknak arra, hogy módszertani ismereteiket a gyakorlatban, a mintaóvodában megalapozzák. Nagy sulyt helyezett az óvóképző a gyermektanulmányozásra. A hallgatóknak az volt a feladatuk, hogy tanulmányozzák az egyes gyermekek jellemét s azt képesek legyenek le is irni. Ez a gyermeklélek tanulmányozás vezet az igazi neveléshez.

Az intézet iskoláiba összesen 271 tanuló járt.

Az intézet külön festő iskolát is tartott, ahol az aquarell- és olaj festésben nyertek kiképzést a növendékek.

Külön kell megemlékeznünk az iparhatóságilag engedélyezett női ruhavarró- és szabási tanfolyamról. Ez ma Nagyváradnak egyetlen női ipariskolája. Erre a tanfolyamra csak 14 éves, polgári iskolát végzett hallgatót vesznek fel. A tanfolyamot végzett tanulók önálló üzletet nyithatnak, de mindenkinek ajánlatos a tanfolyam elvégzése, mert a leányok megtanulják háziszükségleteikhez szükséges ruháikat elkésziteni.

SPORT

Athletikai verseny.

Vasárnap zajlott le a Szolnok Máv. SP E országos versenye. Ugy a fővárosi, mint a vidéki egyletek tömegesen neveztek be s egy minden számban hatalmas mezőny indult.

Sajnos a vidéki egyletek közt nincs meg még az a harmónia, amelynek fent kellene állnia, hogyha a fővárosival egyenlő értékü versenyeket s egyenlő értékü athletikát akarna nyujtani.

A vidéki egyletek közt igen sok van, amelyek arra törekszenek, hogy „haza dolgozzának." Igy volt ez a Szolnoki versenyen is, ahol oly nagy előnyöket osztogatnak a saját embereiknek, hogy más egyletek emberei II-dik, legtöbbször III-dik hellyel voltak kénytelenek beérni.

E lehandicappelés s a nagy eső, amely a pályát feláztatta, szokatlan volt minden athlétának, a váradiaknak is, akik igy teljes tudásukat nem tudták kifejteni. Az eredmények elég gyengék. A délelőtti ifjuságí versenyen a rud magasugrásban Csuka Péter II-dik lett. A délutáni versenyen Bagi Sándor III-dik. Borbély Miklós II-dik lett a diszkos dobásban.

Legujabb táviratok.

—

A kormány kiáltványa.

Budapest, julius 27.

(Saját tud.) A kormány ma délután plakátokat ragasztatott ki, mely a kiáltványt tartalmazza. A kiáltvány igy hangzik:

Háboru küszöbén állunk. Az egész magyar nemzet honszerelmére, férfias erényeire van szükség. A történelem mérlegére helyeztettünk. A kormány mindent megtesz az ország rendjének, vagyona biztonságának oltalmára. A kormány támaszt nyujt, de viszont segitséget vár mindenkitől. Segitséget még nem magyar ajku polgáraitól is. Az államnak minden körülmények között lesz annyi ereje, hogy összemorzsolja azokat, akik bünösök szavára hallgatva vétenek az állampolgári hüség ellen. A kormány csirájában folyt el minden rendzavarást, de szomoru volna, ha ilyen rendszabályokra kerülne a sor, mert hosszu időre tönkretenné azon nemzetiség sorsát, jövőjét, mely a válság napjaiban az igaz utról eltévelyedik.

A magyar kir. kormány.

—

A szerb jegyzék.

Budapest, jul. 27.

Hivatalosan jelentik: Giessl báró átadta a szerb kormány válaszát a monarchia ultimátumára. A szerb kormánynak ezt a válaszát azért nem lehetett kielégitőnek elfogadni, mert őszinteség hijával van. Igéretei is mind fentartásokkal vannak adva. A szerb kormány elutasitja a monarchiaellenes egyesületek betiltásának követelését és nem akarja megengedni, hogy a nyomozásban Szerbia területén mi is részt vegyünk. Szerbia maga sem bizott jegyzéke elfogadásában, mert döntő biróságot javasolt. Ez a kivánsága sem volt őszinte, mert három órával a jegyzék átadása előtt már elrendelte a mozgósitást.

—

Az első lövések.

Budapest, jul. 27.

(Saját tud.) Budapesti tudósitónk egy késői távirata megerősiti az első összeütközés hirét. Temeskubin közelében szerb katonák egy dunai hajáról rálőttek csapatainkra. A lövéseket katonáink erélyesen viszonozták, mire a szerbek visszavonultak.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósitóinknak. Tekintettel arra, hogy a telefont és távirdát magán dolgokra, ujságot érdeklő ügyekre sem lehet igénybe venni, bizva tudósitóink eddigi lelkiismeretes ügybuzgóságában, felkérjük őket, hogy tudósitásaikat levélben szivesked-jenek tudomásunkra hozni.

—

„NYILTTÉR"

A bennünket ért gyászeset alkalmából tanusitott kegyeletes részvétet, a gyászban való együttérzésnek irányunkban kifejezett őszinte jelét s a vigasztalásnak erősitő szavait hálás szivvel köszöni

Nagyvárad, 1914. jul. 27.

A gyászoló
Dús László család.

A Donát-féle

kereskedelmi magántanfolyamon

Szeptember hó 1-én nyilik egy uj

6 havi kurzus,

ugy fiuk, mint leányok részére a következő tantárgyakra:

Egyszerü, kettős és amerikai könyvvitel. Magyar és német levelezés. Ker. számtan. Ker. ismeretek. Váltó- és ker. jog-ismeret.

Gyors- és gépirás. Szépirás.

Az összes tantárgyakból csakis a gyakorlati életben szükséges anyag tanittatik.

A beiratások ma kezdődnek.

:: és tartanak julius 31-ig. ::

Még 5—6 nyilvános iskolát (közép, vagy polgárit, vagy kereskedelmit) látogató fiu **teljes ellátásba felvétetik. — Szigoru felügyelet! Ismétlés!** Zongora és hegedü tanitás

Bővebb felvilágositást uyujt a tanfolyam vezetője:

Donát M. Károly. Szabadság-utca 3

Regénycsarnok.

Modern Bar Kochba.

— *Regény.* —

Irta: *Cseres Andor.* 45.

Erre az elkomorodott férj kemény hangon oda szólt a vezérlőnek:

— És most követelem, hogy távozzál!

Az asszonyka bele kapaszkodott a karjába.

— Nem! kiáltotta heves kitöréssel, — nem, nem engedlek, innen csak egy távozhat és az te vagy, Salamon!

A férj fenyegetően emelte fel jobbját.

— Gyalázatos asszony! — kiáltotta, — igy mersz velem beszélni, velem, akivel törvényesen összekeltél.

— Megállj! — riadt fel a vezérlő és felugrott a kerevetről.

— Az én szobámban te parancsolsz nekem! — kiáltott dr Brinza.

— Nem én, hanem Nietsche! — dörögte a vezérlő.

— Pokolba azzal a butával! — de veled is! — orditotta dr Brinza. — A házasságtörő asszonyt a biblia szerint is! megkövezték.

Az asszony sikoltozva állott a két férfi közzé.

— Megállj, Salamon — kiáltotta, — te nem vagy az most, az a nagy, az az erős férfi, akinek akkor mutatkoztál. Te meg vagy háborodva. Te elveszitetted nemes önuralmadat.

— Én a férjed, szigoru birád vagyok!

— Nem igaz, nem vagy a férjem, te a nagy eszmék harcosa vagy! te minket, nőket, alacsony helyzetünkből ki akarsz emelni! te hős vagy, mint Bar Kochba, akiről annyi szépet beszéltél nekem! Mire tanitottak minket, zsidó lányokat, gyermekkorunkban! imádkozni Jehovához akit te is, én is ő is — és a vezérférfiura mutatott — megtagadunk! igen, mert ha van, akkor is ő oltotta belénk az ösztönt, ami vezérfényünk.

A mi iskoláinkban a leánynak alárendelt helye volt mindig. A mi szüleink megtanittattak minket a nyelvekre, a zenére, a himzésre, a festésre, ami elméinket kicsiszolta, de a szivünket meghagyták nekünk, hogy azzal magunk rendelkezzünk, mikor aztán felnőttünk, testünk szép és arányos volta állitott be a társadalomba, ebbe a buta körbe, ha lett volna is lelkünk, mert szerintetek nincs! — szerintem sincs, — azt elfeledték kimüvelni, a bibliai példákkal, Jaellal, Judittal, Zsuzsánnával meg Eszterrel tömték meg agyunkat.

— Ti, ügyvédek, orvosok, mérnökök, kereskedők, gyárosok, müvészek, zenészek és azt kérdeztétek mit fizetnek rá? és elvettetek bennünket minden akarat és szerelem nélkül, ha voltak, mert minden leánynak vannak álomképeink, összetörtétek, szét romboltátok azokat. . . .

A szerkesztésért felelős:
Dr KRÜGER ALADÁR.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	7 49	9 50*	2 19	4 39	8 10
V.-Velence	»	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	»	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDO—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59*	3 29	7 11	9 29
Rontó	»	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence	»	9 17	11 21	3 47	7 33	9 46
Nagyvárad	érk.	9 27	11 31	3 57	7 43	9 57

Vasárnap és ünnepen egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11·43 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12·15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u 12·58 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1·21 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 01*	2 30	4 50	8 31
V.-Velence	»	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	»	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Félix-fürdő	ind.	8 40	10 39*	3 10	6 59	9 10
Rontó	»	8 47	10 46	3 17	7 06	9 17
V.-Velence	»	9 00	10 59	3 30	7 22	9 30
Nagyvárad	érk.	9 10	11 09	3 40	7 32	9 40

Vasárnap és ünnepen ezenkivül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 54 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Ha nincs megelégedve szabójával, meri drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készitek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

15313—1814. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város polgármesteri hivatala közhirré teszi miszerint a nagyváradi katonai élelmezési raktárnál munkások vétetnek fel és pedig azonnal felvétetnek:

2 irnok,
6 felvigyázó,
52 pék iparos és
136 napszámos.

(Utóbbiak között esetleg 36 nő vagy gyermek is lehet.)

Kérelmezők az élelmezési raktár irodájában jelentkezzenek, hol a fizetendő bér és a további feltételek iránt is történhetik az egyeszség.

Nagyvárad, 1914. julius 27-én.

Komlóssy, s. k.
polgármester helyettes.

Belépési felhivás

A Magyar Takarékszövetkezet X. évtársulatába való belépésre.

A Magyar Bank kebelében müködő „Magyar Takarékszövetkezet"

1914. év julius hó 1-én megnyitotta

X. évtársulatát,

melyre az igazgatóság ez uton hivja fel Nagyvárad város és Biharvármegye közönségének figyelmét.

Az uj évtársulatba való belépés 3 éven át hetenként fizetendő 20 filléres üzletrészek lejegyzésével történik, melyek tetszésszerinti számban jegyezhetők.

Belépések a Magyar Bank r. t. (Szent László-tér Sas-palota) helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor eszközölhetők és egy heti befizetés után mindenki megkapja a nevére kiállitott befizetési könyvecskét.

Vidéki befizetések portómentesen postatakarék pénztár utján eszközölhetők.

A szövetkezet célja tagjait apróbb betétek utján való takarékosságra buzditani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégiteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyü módot nyujtani. A szövetkezeti tagok a teljesitett befizetések 4/5 részét minden kezes nélkül bármikor előnyös kamattétel mellett kölcsön vehetik. A szövetkezeti tagok a befizetett tőkéjüket a reá eső üzleteredmény részesedéssel együtt (minden egy koronás üzletrész után K 11.) megkapják.

A beiratások alkalmával minden 20 filléres üzletrész után 5 fillér beiratási dij fizetendő. Késedelmes befizetéseknél pedig amennyiben a tagok a késedelmet idejekorán pótolják, késedelmi illetéket nem fizetnek.

A Magyar Takarékszövetkezet
igazgatósága.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, ugy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönitett helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiscrétebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágositást készséggel nyujtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy

papi és civil ruha tökéletességét

áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hivásra személyesen kiutazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Értesitjük t. feleinket, valamint a t. közönséget, hogy a

Bécsi biztositó társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a biztositó irodát helyiségünkben (Rimanóczy-utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemü biztositás u. m.

tüz, jég, betörés, üvegtörés, szállitmány és életbiztositás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető. Ugyancsak átvettük a

Providentia biztositó társaság

főügynökségét is, melynek minden ágazatát u. m.

baleset, automobil és géptörés elleni és szavatossági biztositásokat

kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilágositással készséggel szolgálunk (Telefon: 840. szám.)

Nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmi bank részvénytársaság.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
uj csipke, himzés, harisnya áruház
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző ujdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel
Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

15296—1914 szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város Tanácsa f. évi julius hó 26-án tartott rendkivüli tanácsülésében különös tekintettel a rendkivüli körülményekre, ugy határozott, hogy f. hó 30-ára kitüzött több rendbeli árlejtés megtartását elhalasztja. Ezen határozatnak megfelelően van cserencsém közölni az érdekelt vállalkozókkal, hogy a Bóné-kuti törvényhatósági közuton a Pece árapasztó csatorna felett létesitendő közuti hidnak, továbbá a Száldobágy törvényhatósági közut 3. és 4. számu szakaszán épitendő fahidak épitésének, valamint a Nagykéri, Szálkai, vizvezetéki és dorongosi közutakon épitendő betoncső átereszeknek vállalatba adása céljából, továbbá az országos csendőriskola belső területén létesitendő épitési és burkolási munkálatoknak, végül a két hegyi iskola felépitésének vállalatba adása céljából folyó évi julius 30-ára kitözött árlejtések megtartatni nem fognak.

Nagyvárad, 1914. julius hó 26.

Komlóssy József,
polgármester h.

Szőlőmoly ellen az egyedüli biztos szer a **BAGOL.**

Kapható:
KONDOR DEZSŐ
cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.
(Füchsl-palota.)

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Szent László (Püspök) Gyógyfürdő

Nyári gyógyhely Nagyvárad mellett — **Európai hirü 41° C. meleg természetes hévviz.**

Javalva van, az ürületek és izmok csuzos bántalmainál, idült és különösen savas izületi lobroknál, csonttörések és visszamaradt vastagodásoknál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek, vesekövek eseteiben, májbajoknál, végre női bajoknál. Állandó fürdő orvos. Különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák árai K 1·60-tól K 8-ig váltakoznak. Gyógyterem hirlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép kilátással. Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben és fenyvesben. Az erdőben jó tekepálya és lawn-tennis. Tükör- és kádfürdőkön kivül mórfürdők is vannak rendszeresitve. Modern uszoda uszás tanitással és homokkurával. Legszebb kiránduló hely. Elsőrendü zene. Kitünő konyha. Villanyvilágitás. Telefon. Interurbán.

Kényelmes vasuti összeköttetés.

Danos István.

Prospektust kivánatra küld a bérlőség.

Egész nyáron Kakuczi János hirneves erdélyi zenekara hangversenyez.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.

(Ausländer férfiszabócég után.)

KÉSZIT uj férfi fuszekliket s női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javitásokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbizhatóbban készit. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarit ha harisnyáit

Lippner Marknál szerzi be.

Belépési felhivás

a

Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet

12-ik évtársulatába.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt.

kebelében müködő

FILLERES TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

1914 máj. 1-én uj évtársulatot nyitott

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészről a tagok részére kisebbszerü hetenként ismétlődő betétek által a vagyongyüjtést lehetővé tegye, másrészről, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOGBANK helyiségében (Bémer-tér, Lévay-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesithetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postatakarékpénztár utján portómentesen teljesithetik.

A beiratkozásnál üzletrészenkint 10 fillér beiratási dij fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállitott könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó.

Filléres

Takarék és Segélyszövetkezet

Első nagyváradi cementipar.

Készitek granitó, terazzó, mükő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előirása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kivánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkiismeretesebb és legmesszebb menő jótállás mellett készitek. A nagyerdemü közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

KUTTA JÁKAB

cement és betonmüvek vállalata.

Szaniszló-utcza 67. szám. (Saját ház.)

A Nagyváradi sör jó és olcsó!

Hasonlitsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előitélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz., városi iroda 471. szám.

Nagyvárad város VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesitjük a közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállitjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.